Regionrådsberedningen

SKRIVELSE
2021-06-02

RS 2021-0235

Regionstyrelsen

Skrivelse av Aida Hadzialic (S) om att Region Stockholm bör tillsätta en oberoende äldrekommission för att särskilt granska varför regionen frångått principen om att låta de sköraste vaccineras först

Föredragande regionråd: Désirée Pethrus

Ärendebeskrivning

Aida Hadzialic (S) har lämnat en skrivelse till Regionstyrelsen i vilken det önskas svar på ett antal frågor angående den prioriteringsordning som har använts i Region Stockholm vid vaccinering mot Covid-19 samt bakgrunden till varför vaccinationstakten av äldre har varit otillfredsställande.

Förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

Skrivelse av Aida Hadzialic (S) anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i regionrådsberedningens skrivelse.

Regionrådsberedningens motivering

Region Stockholm har efterlevt de överenskommelser som antagits mellan staten och Sveriges kommuner och regioner. Regionen har också följt Folkhälsomyndighetens prioriteringsordning och de rekommendationer som successivt har uppdaterats. Utöver denna följsamhet har flera faktorer påverkat vaccinationstakten. Prognoser avseende leveranser som inte uppfyllts, hur vaccin har fördelats mellan regionerna, reviderade rekommendationer avseende hur olika vaccin ska användas för olika åldersgrupper samt logistiska utmaningar är de huvudsakliga anledningarna till att vaccineringen av äldre gått långsammare än vad som initialt planerats.

Under februari månad fick regionen 79% färre vaccindoser än vad som initialt utlovats. Vaccinbristen har fortsatt även därefter, vilket är beklaglig inte minst eftersom Stockholmsregionen drabbats hårt av smitt-spridningen, med många patienter i behov av vård. Regionen hade planerat för en betydligt högre vaccinationskapacitet än vad som på grund av minskade vaccinleveranser kunnat användas.

Regionens målsättning har under vaccinationens gång varit att prioritera och skydda de äldre och sköra. Regionrådsberedningen anser att det är angeläget att utveckla och förbättra sjukvården för alla patienter, med särskilt fokus på äldre patienter, men resultaten från de nationella utredningarna som pågår ska inväntas innan organisatoriska förändringar eventuellt tas beslut om avseende sjukvården för äldre.

Beslutsunderlag

1. Regiondirektörens tjänsteutlåtande
2. Skrivelse från Aida Hadzialic (S)

Irene Svenonius Désirée Pethrus

Regionledningskontoret
Åsa Rosendahl

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-05-11

RS 2021-0235

Regionstyrelsen

Skrivelse av Aida Hadzialic (S) om att Region Stockholm bör tillsätta en oberoende äldrekommission för att särskilt granska varför regionen frångått principen om att låta de sköraste vaccineras först

Regionledningskontorets förslag till beslut

Regionrådsberedningen föreslår att regionstyrelsen beslutar följande.

> Skrivelse av Aida Hadzialic (S) anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i regiondirektörens tjänsteutlåtande.

Sammanfattning

Aida Hadzialic (S) har lämnat en skrivelse till Regionstyrelsen i vilken det önskas svar på ett antal frågor angående den prioriteringsordning som har använts i Region Stockholm vid vaccinering mot Covid-19 samt bakgrunden till varför vaccinationstakten av äldre har varit otillfredsställande.

Regionledningskontoret konstaterar att såväl den nationella som den regionala målsättningen har varit att prioritera att skydda sköra och äldre. Region Stockholm har efterlevt de överenskommelser som antogs mellan staten och Sveriges kommuner och regioner, SKR, den 8 december 2020 samt den 1 april 2021 och följt Folkhälsomyndighetens prioriteringsordning och de rekommendationer som successivt har uppdaterats. Utöver denna följsamhet är det är flera faktorer som har påverkat vaccinationstakten. Prognoser avseende leveranstakt som inte har uppfyllts, hur vaccin har fördelats mellan regionerna, reviderade rekommendationer avseende hur olika vaccin ska användas för olika åldersgrupper samt logistiska utmaningar är de huvudsakliga anledningarna till att vaccineringen av äldre gått långsammare än vad som initialt planerats

Regionledningskontoret anser att det är angeläget att utveckla och förbättra sjukvården för alla patienter, med särskilt fokus på äldre patienter, men resultaten från de nationella utredningarna om en äldreomsorgslag och stärkt medicinsk kompetens i kommuner (S2020:16) samt Coronakommissionen (S 2020:09) dir. 2020:74 ska inväntas innan organisatoriska förändringar eventuellt tas beslut om avseende sjukvården för äldre.

Med anledning av ovanstående är regionledningskontorets bedömning att skrivelsen ska anses besvarad.

Bakgrund
Aida Hadzialic (S) har lämnat en skrivelse till regionstyrelsen i vilken det önskas svar på ett antal frågor angående den prioriteringsordning som har använts i Region Stockholm vid vaccinering mot Covid-19 samt bakgrunden till varför vaccinationstakten av äldre har varit otillfredsställande.

Regionledningskontorets förslag och motivering
Vaccination mot Covid-19 är en stor och angelägen fråga och hälso- och sjukvårdsnämnden har under hösten och vintern 2020/21 behandlat flera ärenden som berör denna fråga. Den 8 december 2020 behandlades två ärenden, avgiftsfri vaccinering för invånarna i Region Stockholm (HSN 2020-1738) samt planering för att säkerställa Covid-19 vaccination av Region Stockholms invånare (HSN 2020-1768). I januari 2021 beslutades om dosersättning till vårdgivare som utför vaccinationer mot Covid-19 (HSN 2021-0103). Den 9 mars 2021 behandlades svar på skrivelse från Talla Alkurdi (S) m.fl. om genomförandet av vaccination mot Covid-19 i Region Stockholm (HSN 2021-0111). Den 24 mars 2021 behandlades ärendet uppdrag för att säkerställa kapacitet under breddvaccineringen mot Covid-19 av allmänheten (HSN 2020-1768). Den 13 april 2021 behandlades svar på skrivelse från Talla Alkurdi (S) m.fl. om regionens förberedelser inför och under genomförandet av vaccination mot Covid-19 (HSN 2020-1860). Dessutom har Region Stockholm under 2021 flera gånger i veckan publicerat aktuell information om vaccination mot Covid-19 på sll.se.

Regeringen gav i slutet av maj 2020 Folkhälsomyndigheten i uppdrag (S2020/04550/FS) att ta fram en nationell operativ plan för vaccination mot sjukdomen covid-19, orsakad av det nya coronaviruset SARS CoV-2. Uppdraget ska redovisas löpande till Regeringskansliet och den första delredovisningen kom 31 augusti 2020. Slutredovisning ska ske senast den 28 januari 2022. Den 8 december 2020 tecknade SKR och regeringen en överenskommelse om mål, ansvar, roller och finansiering för

covid-19-vaccinationen. Med anledning av förändrade förutsättningar avseende leverans av vaccin, beslutade parterna om en ändringsöverenskommelse 1 april 2021. Regionerna ska enligt överenskommelserna med staten ansvara för att utföra vaccineringen och ska förbereda så att vaccinering kan starta omedelbart när godkänt vaccin levererats, följa rekommendationer kring prioriterade gruppers förutsättningar och behov. Vaccinationerna ska genomföras på ett smittsäkert sätt. Särskilda insatser ska tas fram för att nå ut till grupper som i andra sammanhang har en lägre vaccinationstäckning. Att inrapportera till vaccinationsregistret och i förekommande fall rapportera misstänkta biverkningar till Läkemedelsverket ingår också i regionernas ansvar. I statens ansvar ingår enligt överenskommelsen bland annat att ansvara för att ta fram nationell kommunikation kring vaccinering mot covid-19 och anpassa dessa insatser så att även exempelvis personer med funktionsnedsättningar, eller som ej har svenska som modersmål kan ta till sig informationen, samt att vidta åtgärder i syfte att åstadkomma en så hög vaccinationstäckning som möjligt i befolkningen. Regionerna ska i sin tur enligt överenskommelsen säkerställa kommunikationsinsatserna så att alla kan ta del av informationen. Många äldre finns i områden där det talas andra språk än svenska. Region Stockholm har därför genomfört egna informationsinsatser i dessa områden. Regionledningskontoret konstaterar samtidigt att statens uppdrag vad gäller kommunikation är omfattande men inte infriats i alla delar, vilket också bidragit till att information inte har nått ut så kraftfullt och snabbt som hade behövts. Utvecklingen av vaccinationsviljan behöver fortsatt följas då förändringar sker dagligen i antal och andel som väljer att vaccinera sig.

Region Stockholm har följt Folkhälsomyndighetens prioriteringsordning och målsättningen nationellt och regionalt har varit att skydda äldre och sköra. I den delredovisning av Folkhälsomyndighetens uppdrag som presenterades i december 2020, ”Nationell plan för vaccination mot covid-19”, är myndigheten tydlig med att rekommendationen är ett stöd till regionernas egna beslut om vaccination mot covid-19 och ett underlag för att kunna ta beslut utefter olika förutsättningar. Vid den tidpunkten fanns inga tecken på vaccinbrist, prognoserna pekade på en snabb tillgång till stora volymer av så väl kylt som fryst vaccin. Region Stockholms plan var därmed att använda kylt vaccin för vaccinationer i hemmen, dels för att det skulle passa bättre rent logistiskt då vaccinationer skulle genomföras av 217 vårdcentraler, dels för att det vid den tidpunkten saknades data kring stabilitet av fryst vaccin i spruta, vilket gav osäkerhet i möjligheterna att transportera vaccinet i spruta.

Förutom Folkhälsomyndighetens prioriteringar så har typ av vaccin, förvarings- och transportbetingelser för olika vaccin samt volymer av vaccin som ligger i prognosen varit viktiga delar i Region Stockholms planering av en effektiv vaccinationsinsats som innebär att så många som möjligt inom varje prioriteringsfas ska kunna vaccineras så snabbt som möjligt.

Enligt Folkhälsomyndighetens rekommendationer från andra delredovisningen den 4 februari 2021 tillhör personer på SÄBO, särskilt boende, och med hemtjänst priogrupp 1.1; personal som arbetar nära dem tillhör priogrupp 1.2. Vaccination av personal syftar till att ge indirekt och förstärkt skydd åt sköra personer, men kan också ses som ett led i att upprätthålla den vård som är fullkomligt nödvändig för samhällets funktion. Region Stockholm startade tidigt med vaccinationer inom särskilt boende, SÄBO, samt personal inom kommunal vård och omsorg, som ju är en mycket viktig insats för att just skydda gruppen äldre.

Tilldelningen av vaccin till regionerna baserades, fram till och med vecka 9, på den andel av regionens befolkning som är 70 år eller äldre. Från vecka 10 baseras fördelningen på hur stor andel av befolkningen som är 65 år eller äldre. Stockholm är en region med en ung befolkning; andelen 65-åringar och äldre är lägre än i riket som helhet. Den grupp som initialt skulle prioriteras för vaccinering omfattade dock inte bara gruppen äldre utan också personalen som arbetar nära dessa äldre samt vissa grupper av sjukvårdspersonal. Stockholm är landets folkrikaste region vilket innebär att antalet anställda inom prioriterad hälso- och sjukvård är större än i övriga landet. Detta resulterade i att gruppen som initialt skulle prioriteras för vaccinering i fas1 blev väldigt stor i Stockholm relativt den andel som tilldelningen av vaccin baserades på.

Från den 19 mars är Folkhälsomyndighetens prioriteringsordning skärpt, med tydligare fokus på de äldre, och Region Stockholm har då redan sedan tidigare pausat personalvaccinationerna i syfte att prioritera äldre.

De yrkesgrupper som fått vaccin är kommunal personal som arbetar nära personer med kommunal vård och omsorg samt personal som arbetar på IVA, på covidavdelningar och i den prehospitala vården. Samtidigt har respektive vårdgivare haft i uppdrag att avgöra vilka grupper som ska prioriteras enligt den prioriteringsordning som gäller från Folkhälsomyndigheten.

Sammanfattningsvis har genomförandet av vaccineringen mött ett antal utmaningar. Prognoser som initialt gjordes för leveranser av vaccin uppfylldes inte, vilket påverkade antalet individer som kunde vaccineras, rekommendationerna om vilket vaccin som är lämpligt att ge till vilken åldersgrupp har också reviderats, vilket påverkat förutsättningarna för genomförandet. Logistiska utmaningar, dels i krav på temperatur vid förvaring, dels i avsaknad av information om vaccinernas stabilitet vid transport i spruta bidrog till komplexitet. Att Region Stockholm har så stort antal utlämningsplatser, nära tio gånger så många vårdcentraler jämfört med vissa regioner, ger en ännu större logistisk utmaning. Regionledningskontoret anser att en god nationell kommunikation och information hade underlättat för att nå ut i alla grupper snabbt, särskilt bland äldre i områden där det talas många andra språk än svenska, men också för att skapa trygghet i befolkningen kring de olika godkända vaccinen. Sammantaget har detta inneburit att vaccineringen av gått långsammare än vad som initialt planerades

Regeringen beslutade den 30 juni 2020 dir. 2020:74 att tillsätta en kommission, Coronakommissionen, med uppdrag att utvärdera regeringens, förvaltningsmyndigheternas, regionernas och kommunernas åtgärder för att begränsa spridningen av det virus som orsakar sjukdomen covid-19 och spridningens effekter. Två delredovisningar ska lämnas. I den första delredovisningen, som lämnades den 15 december 2020 i ett delbetänkande, analyseras och utvärderas smittspridningen inom vård och omsorg om äldre. Den andra delredovisningen ska göras senast den 31 oktober 2021. Kommissionens uppdrag ska slutredovisas senast den 28 februari 2022.

Regeringen beslutade den 22 december 2020 dir. 2020:142 att tillsätta en utredning som fick i uppdrag att föreslå en äldreomsorgslag. Lagen ska komplettera socialtjänstlagen med särskilda bestämmelser om vård och omsorg om äldre och som bland annat innehåller bestämmelser om en nationell omsorgsplan, och vid behov lämna förslag som stärker tillgången till medicinsk kompetens inom äldreomsorgen. Utredningen ska redovisa sitt arbete senast den 30 juni 2022.

Regionledningskontoret anser att det är angeläget att utveckla och förbättra sjukvården för alla patienter, med särskilt fokus på äldre patienter, men resultaten från de nationella utredningarna ska inväntas innan organisatoriska förändringar eventuellt tas beslut om avseende sjukvården för äldre.

Med anledning av ovanstående är regionledningskontorets bedömning att skrivelsen ska anses besvarad.

Ekonomiska konsekvenser
Svaret på skrivelsen har inga ekonomiska konsekvenser.

Carina Lundberg Uudelepp
Regiondirektör

Katarina Holmgren
Ekonomidirektör

Beslutsunderlag
Skrivelse från Aida Hadzialic (S)

Godkänd av Carina Lundberg Uudelepp, 2021-05-11

Regionstyrelsen

SKRIVELSE
2021-03-09

RS 2021-0235

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

Region Stockholm bör tillsätta en oberoende äldrekommission, som särskilt granskar varför regionen frångått principen om att låta de sköraste vaccineras först.

I Region Stockholm har vaccinationen nu fallerat när det handlar om äldre med hemtjänst. I övriga landet har regionerna vaccinerat större delen av de äldre med hemtjänst i prioritetsgrupp 1 men Region Stockholm valde aktivt bort den gruppen under februari. Regionen har själv svarat att man har prioriterat vårdpersonalen före vissa äldre. Man påtalar dock samtidigt att det beror på bristen på vaccin. Detta stämmer inte.

Statistiken visar att Region Stockholm har fått tillräckligt många doser för att kunna vaccinera både stora delar av vårdpersonalen – som helt självklart ska ges förtur – och de äldre med hemtjänst. Men vaccinationerna kan inte ha genomförts parallellt. Region Stockholm har helt enkelt inte bredvaccinerat utifrån principen om att vård ska ges efter behov.

Misslyckandet belyser i stället enorma organisatoriska svårigheter och ett bristande politiskt ansvar. Pandemin har alltsedan utbrottet inneburit ett tydligt bevis för att vården och omsorgen om de äldre fungerar allt för dåligt i Stockholmsregionen och vaccinationerna är bara ett exempel på detta. Ingenstans i landet har överdödligheten på äldreboendena varit så stor som i Stockholm. Andra regioner med stor samhällsspridning, exempelvis Sörmland, har haft betydligt lägre dödlighet. Det har granskats i Coronakommissionens betänkande men tål att åter påtalas.

Vi vill nu att Region Stockholm tillsätter en granskningskommission där oberoende experter ges i uppdrag att granska hur omsorgen och vården om de äldre kan bli bättre med en särskild granskning av varför äldre med hemtjänst i Stockholmsregionen inte blivit vaccinerade.

Regionstyrelsen har ett helhetsansvar för regionens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning. Styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av Region Stockholms angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders verksamhet. Det är dags att förutsättningslöst granska vad som sker i vården och omsorgen av de äldre i Stockholmsregionen.

Med anledning av ovanstående föreslår socialdemokraterna regionstyrelsen besluta:

att regionstyrelsen tillsätter en äldrekommission med uppdraget att utreda följande:

- På vilka medicinska underlag beslutet tagits om att frångå Folkhälsomyndighetens antagna prioriteringsordning, vilket lett till att äldre med hemtjänst prioriterats ner till förmån för andra grupper.

- Vilka grupper – utöver den vård- och omsorgspersonal som arbetar i den nära eller i anslutning till covidvården – som vaccinerats i stället för äldre med hemtjänst.

- Vilka som fått ta del av överblivna doser genom att jämföra det nationella vaccinationsregistret mot det antal doser som getts till medborgarna i Region Stockholm.

- Vilka konsekvenser beslutet om att frångå prioriteringsordningen fått för enskilda individer, för samhället i stort och för bekämpningen av smittspridningen.

- Om principen om att prioritera de sköraste först har frångåtts, och om regionen har följt hälso- och sjukvårdslagen om att vård ska ges efter behov.

- Vilka organisatoriska förändringar som behöver göras för att garantera Stockholms äldre en mer samordnad och bättre vård och omsorg utifrån individens behov.